

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2022-03-29
Stockholm

Mål nr
P 7791-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-06-07 i mål nr P 7972-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. AO

2. MO

3. Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägen 36-46

Ombud: Skarp Advokatbyrå AB

Motpart

1. Stockholms kommun

2. Heba Fastighets AB, 556057-3981

SAKEN

Detaljplan avseende XX m.fl. i stadsdelen Västertorp i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.

2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämndens i Stockholms kommun beslut den 24 september 2020, § 30, dnr 2017-17030-54, att anta detaljplan avseende XX m.fl. i stadsdelen Västertorp i Stockholms kommun.

Dok.Id 1782243

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

AO, MO och **Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägen 36-46** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva nämndens beslut att anta detaljplanen. De har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn.

Stockholms kommun har motsatt sig att mark- och miljööverdomstolens dom ändras.

Heba Fastighets AB har getts tillfälle att yttra sig, men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

AO och **MO** har anfört bland annat följande. Bilagorna till tjänsteutlåtandet finns inte tillgängliga via stadens hemsida i anslutning till sammanträdeshandlingarna. Eftersom bilageförteckningen är odaterad har de inte kunnat reda ut om det är samma planhandlingar de tagit del av som utgör bilagor till beslutet. Främst är det plankartan de saknar.

Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägen 36-46 har anfört bland annat att den planerade bebyggelsens påverkan på omgivningen inte är tillräckligt utredd och att betydande olägenheter kan uppstå i form av skuggning m.m.

Stockholms kommun har anfört bland annat följande. Till tjänsteutlåtandet till stadsbyggnadsnämnden inför antagandet av detaljplanen fanns bifogat plankarta, planbeskrivning, samrådsredogörelse och granskningsutlåtande. I sidfoten på första sidan i tjänsteutlåtandet finns bilagorna uppräknade. Dessa har olika datum och ligger därför inte direkt efter varandra i kommunens ärendehanteringssystem. Bilagorna har utgjort beslutsunderlag vid antagandet av detaljplanen och dessa är i kommunens ärendehanteringssystem kopplade till tjänsteutlåtandet genom s.k. dokumentreferenser. Plankartan ändrades inte efter granskningen, varför det inte finns någon plankarta

daterad senare än den 23 april 2020. Denna plankarta är den som tillhör antagandebeslutet. Att datumet på plankartan inte uppdaterats efter granskningen, eftersom någon ändring i kartan inte har skett, utgör inte något formellt fel.

Stockholms kommun har i Mark- och miljööverdomstolen gett in bland annat en skärmbild som visar uppgifter om tjänsteutlåtandet från kommunens ärendehanteringssystem.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det finns skäl att ge prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

AO och MO har anfört att de inte vet vilken plankarta som omfattas av beslutet.

Enligt 4 kap. 30 § första stycket plan- och bygglagen (2010:900) ska en detaljplan bestå av en karta över det område som planen omfattar (plankarta) och de bestämmelser i övrigt som behövs. Av plankartan ska det framgå hur planområdet delas upp för skilda ändamål och vilka bestämmelser som gäller för olika områden.

Av 5 kap. 67 § kommunallagen (2017:725), jämförd med 6 kap. 35 § samma lag, framgår att nämnden i protokollet för varje ärende ska redovisa vilka beslut som fattats. Av detta följer att innehållet i ett beslut måste kunna utläsas av protokollet eller i förekommande fall de handlingar i ärendet som protokollet hänvisar till.

I sitt protokoll från sammanträdet den 24 september 2020 har stadsbyggnadsnämnden angett att den antar stadsbyggnadskontorets förslag till detaljplan. Under rubriken ”Handlingar i ärendet” nämns en handling; stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 17 augusti 2020. I sidfoten på tjänsteutlåtandets första sida anges i sin tur fyra bilagor: Plankarta, planbeskrivning, samrådsredogörelse och granskningsutlåtande. Dessa bilagor ingår emellertid inte i det dokument som utgör tjänsteskrivelsen. Det finns inte heller någon plankarta i ärendet som har upprättats samtidigt som, eller i nära

anslutning till, antagandebeslutet eller tjänsteskrivelsen. Kommunen har anfört att plankartan inte ändrades efter granskningen, varför det inte finns någon senare plankarta än den som upprättades i granskningsskedet, samt att granskningskartan är knuten till tjänsteskrivelsen i kommunens ärendehanteringssystem genom s.k. dokumentreferenser.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Den reglering av markanvändningen som görs i en detaljplan blir bindande vid framtida bygglovsprövningar och gäller för obestämd tid. Det är därför mycket viktigt att det inte råder någon tvekan om vilken handling som i ett detaljplaneärende utgör den antagna detaljplanen. När det som i detta fall inte har upprättats någon karta i antagandeskedet, vilket i sig får betraktas som olämpligt, är det särskilt betydelsefullt att den antagna plankartan uttryckligen pekas ut. Vid bedömningen av om antagandebeslutet är tillräckligt tydligt för att uppfylla de formella krav som ställs på ett sådant beslut är det inte tillräckligt att hänvisa till vad som angetts i kommunens interna ärendehanteringssystem.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen kan det inte med tillräcklig tydlighet utläsas ur stadsbyggnadsnämndens protokoll vilken plankarta som har antagits. Mot den bakgrunden uppfyller inte beslutet det grundläggande kravet i 4 kap. 30 § PBL på att en detaljplan ska bestå av en plankarta och de bestämmelser i övrigt som behövs. Eftersom det inte heller framgår vilket beslut som har fattats strider beslutet även mot 5 kap. 67 § kommunallagen. Beslutet ska därför upphävas. Med denna utgång saknas det skäl för Mark- och miljööverdomstolen att hålla syn och pröva övriga invändningar i målet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Petra Bergman, referent, och Christina Ericson (deltog inte i beslutet om prövningstillstånd) samt tekniska rådet Inga-Lill Segnestam.

Föredragande har varit Leonard Örner.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-06-07
meddelad i
Nacka

Mål nr P 7972-20

PARTER

Klagande

1. Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägen 34–36,
Ombud: Skarp Advokatbyrå AB

2. ÅF

3. Föräldrakooperativet Grodan

4. MO

5. AO

6. LL

7. ML

8. **HN**

9. MN

10. LT

11. MW

Motpart

Stockholms stad, Stadshuset, 105 35 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stads beslut 2020-09-24 i ärende nr 2017-17030

SAKEN

Detaljplan avseende XX m.fl. i stadsdelen Västertorp

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Stockholms stad antog den 24 september 2020 en ny detaljplan för XX m.fl. i stadsdelen Västertorp. Detaljplanen innebär att en del naturmark inom kvartersmark ersätts med byggnader. Planens syfte är att möjliggöra för två bostadshus med sammanlagt cirka 50 bostäder.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 21 oktober 2020 att inte pröva kommunens antagandebeslut.

YRKANDEN M.M.

Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägen 34–36, ÅF, Föräldrakooperativet Grodan, MO, AO, LL, ML HN, MN, LT och MW har yrkat att domstolen ska upphäva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Stockholm stad har motsatt sig upphävande av detaljplanen.

UTVECKLING AV TALAN

Till stöd för sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Föräldrakooperativet Grodan

Förskolan har sina lokaler mitt emot det planerade flerbostadshuset. Eftersom förskolan saknar egna friytor utomhus rör sig barnen i området kring förskolan. Byggnationen kommer att innebära byggdamm och buller, vilket barn är särskilt känsliga mot. Barnens utevistelse och rörelsefrihet kommer att minska till följd av byggnationen. Allt detta påverkar barnens fysiska och social hälsa och utveckling. Det planerade bostadshuset kommer att innebära minskat ljusinsläpp och ökad insyn i förskolans lokaler. Kommunen har inte beaktat barnens bästa och beslutet strider därför mot barnkonventionen.

MW

Planbeskrivningen beskriver inte planens konsekvenser på ett korrekt sätt. T.ex.

kommer boende i närheten och förskolan Grodan att förlora direkt solljus under minst tre vintermånader. Boende i närheten kommer att ha total insyn från de nya byggnaderna. Människors hälsa kommer att påverkas negativt av planen även till följd av att naturmiljön försvinner (utsikt, fågelsång m.m.).

Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägen 34–36

De planerade byggnaderna är inte utformade på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och natur- och kulturvärdena på platsen. Den planerade byggnaden kommer att ha fyra till fem våningar och ljusbeige tegelfasad. De vanligt förekommande smalhusen i området har tre våningar med putsad fasad i ljusa jordfärger. Fasaden ansluter således inte till den omgivande bebyggelsen. Byggnaden kommer att bli högre och bredare än närliggande byggnader vilket kommer att ge ett klumpigt intryck. Detta har också framhållits av skönhetsrådet under planprocessen. Utformningen med radhusliknande ingångar avviker från övrig bebyggelse i Västertorp. De olika utförandena krockar med varandra, vilket har särskild betydelse eftersom föreningens byggnad är grönklassad.

Den planerade byggnationen innebär en stor minskning av grönområdet på fastigheten. Akut hotade träarter så som ek, asp och alm kommer att behöva avverkas och stora naturvärden kommer att gå förlorade. Under planprocessen har kommunen informerats om att det förekommer fladdermöss på den aktuella fastigheten. Kommunen borde därför ha gjort en systematisk inventering och artbestämning av fladdermöss i området. Inom planområdet finns även den fridlysta arten blåsippa.

Detaljplanen kommer att medföra betydande olägenhet för boende i området. Grönområdet är idag lekplats för barn och mötesplats för social samvaro för de människor som vistas i området. I och med byggnationen går detta förlorat. Utsikten från föreningens bostäder mot grönområdet kommer att ersättas med husväggar på mycket nära avstånd. Insynen i föreningens bostäder kommer att öka vilket påverkar de boendes integritet. Detaljplanen kommer också att innebära minskat ljusinsläpp för bl.a. de boende i föreningen. Kommunen har i denna del tagit sitt

beslut utifrån ett mycket bristfälligt underlag. Den solstudie som kommunen har gett in till domstolen visar att förskolan på Störtloppsvägen 36 och de boende i samma byggnad vid Störtloppsvägen kommer att påverkas mycket negativt av den planerade byggnationen. T.ex. kommer från och med höstdagjämningen ingen boende i byggnaden att ha tillgång till sol på eftermiddagen.

Kommunen har inte tagit ställning till planens miljöpåverkan genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 7 § miljöbalken. Det är ett sådant fel i hanteringen av ärendet som inte går att rätta till i efterhand.

Byggnation på den aktuella fastigheten har prövats tidigare inom ramen för ”Program Västertorp”. Byggnation avfärdades då av de skäl som föreningen har anfört ovan. Skälen gör sig gällande även idag, om än med större kraft då grönområdena i området blivit färre.

Kommunen har inte tagit tillräcklig hänsyn till enskilda intressen eller till befintliga bebyggelse- och fastighetsförhållanden. Föreningen noterar att det är ett genomgående tema och en gemensam uppfattning hos de sakägare som överklagat kommunens beslut att kommunen inte alls eller i endast obetydlig utsträckning har beaktat och prövat sakägarnas invändningar och synpunkter. Kommunen har framställt påståenden om olika förhållanden utan att påståendena har underbyggts av fakta. Ett exempel är kommunens påstående att utbyggnad med små privata förgårdar mot gatan skulle bidra till ett tryggare och mer aktiverat gaturum. Kommunen har inte presenterat något underlag som styrker detta. Kommunen har därför inte gjort någon fullständig intresseavvägning. Eftersom kommunen inte har beaktat sakägares synpunkter har ett korrekt samråd inte genomförts. Syftet med samrådet är att garantera ett fullgott medborgarinflytande. Samrådet har inte gått korrekt till eftersom det inte har funnits någon plankarta för allmänheten att ta del av.

Bostadsrättsföreningen har även hänvisat till vad den anfört under planprocessen.

ÅF

Kommunen har inte tagit hänsyn till de boendes integritet och hälsa. Avståndet mellan planerad byggnation till intilliggande bostäder kommer att innebära stor insyn och minskat ljusinsläpp för de boende. I huset hon bor finns flera lägenheter med fönster endast mot Störtloppsvägen. De kommer att hamna helt i mörker om planen genomförs.

Västertorp är unikt med sin välplanerade utformning enligt folkhemmets ideal om allas rätt till en god boendemiljö. Husen är exempelvis utformade så att alla ska ha utsikt mot grönska åt något håll. Husen i centrum är kulturminnesmärkta. Ett nytt hus mitt i centrum kommer att bryta av för mycket mot den kringliggande stilen. Grönområden behövs för biologisk mångfald, bullerskydd, koldioxidupptag och vattenreglering m.m. Detaljplanen tar inte hänsyn till hur området påverkas av att grönområdet försvinner.

Kommunen har inte heller tagit hänsyn till att det saknas förskolor och skolor i området. Idag håller barnen till i tillfälliga baracker på flera skolor i området. Det måste därför planeras för förskolor och skolor innan Västertorp kan förtätas ytterligare. Det finns inte något intresse av fler hyresrätter i Västertorp då hyresrätterna i området redan är för många.

MO och AO

Nybyggnationen som tillåts i och med detaljplanen innebär en kraftig påverkan på solljuset i deras lägenhet. Kommunen har inför beslutet inte analyserat om påverkan på dagsljuset är acceptabel. Inte heller av den kompletterande solljusstudie som kommunen har gett in till domstolen framgår att påverkan är acceptabel. Studien bekräftar i stället att dagsljuset försämras. Detaljplanen strider därmed mot Boverkets byggregler gällande dagsljus. Detaljplanen innebär en oacceptabel påverkan på deras utsikt då de från flera av rummen i lägenheten inte längre kommer att kunna följa dygnets och årstidernas variationer. Även insynen i deras lägenhet kommer att bli oacceptabel.

Av den naturvärdesinventering som kommunen genomfört framgår att området har ett påtagligt biotopvärde ur ett lokalt perspektiv och att den fridlysta arten blåsippa växer i området. De har även sett fladdermöss i området. Trots att de har påtalat det för kommunen har kommunen inte utrett om det finns boplatser för fladdermöss i området.

Kommunen har inte tagit hänsyn till enskilda intressen och detaljplanen är därför ofullständig och ett korrekt samråd kan inte sägas ha genomförts. Under planprocessen har de inte fått ta del av beslutsunderlaget i alla delar. När de har begärt ut alla handlingar i ärendet har de inte vid något tillfälle fått dokumentet plankarta. Plankartan finns inte heller på kommunens hemsida. Detaljplanen uppfyller i sig inte heller kravet på saklighet då den innehåller flera felaktigheter och förskönande omskrivningar. Den är inte heller tydlig vad gäller t.ex. de planerade byggnadernas storlek och placering.

Detaljplanen strider även mot Program Västertorp där kommunen bedömt att platsen inte är lämplig för bebyggelse.

HN och MN

Utformningen av den planerade byggnationen är inte samstämmig med omgivande bebyggelse. Utformningen av taket, fönstersättning, förgårdar m.m. är helt främmande för Västertorp. Grönområdet behövs för att absorbera koldioxid och för att ta hand om dagvatten vid skyfall. Ett genomförande av detaljplanen innebär översvämningsrisk för deras fastighet. Byggnation enligt detaljplanen kommer även att innebära en oacceptabel försämring av ljusinsläppet i deras bostad.

LL och ML

Kommunen har antagit detaljplanen på bristfälligt underlag. Det saknas ordentliga undersökningar av hur trafiken ska fungera på platsen. Tre gånger under de senaste tio åren har lastbilar kört in i deras balkong på grund av att gatan utanför är så smal. Med balkonger även på andra sidan gatan kommer trafiksituationen att bli livsfarlig.

Det saknas utredning av hur ljusförhållandena kommer att påverkas. Lägenheterna i deras hus är redan idag mörka och under vinterhalvåret och en molnig dag behövs ofta belysning mitt på dagen. En stor byggnad utanför huset skulle blockera en stor del av det befintliga ljuset. Därutöver kommer de boende i lägenheterna i deras byggnad och de boende i den nya byggnaden att se rakt in i varandras lägenheter.

LL har för egen del tillagt: Av de solstudier som gjorts framgår att lägenheterna i byggnaden mitt emot den planerade byggnaden hamnar i skugga. De nya byggnaderna kommer inte att öka tryggheten i området. Att bygga tätare ökar inte tryggheten utan tvärt om då överblicken över området minskar.

ML har för egen del tillagt: De försämringar som planen innebär avseende ökad insyn och minskat ljusinsläpp är inte något som kan förväntas i Västertorp, då området inte kan jämföras med Stockholms innerstad. Kommunens undersökningar av detaljplanens konsekvenser är bristfällig eller så bortser kommunen från påverkan på omgivningen. Det är oroande att kommunen inte ser till helheten, utan ständigt tar bitar av grönområden och hävdar att grönområden finns på andra ställen. I dagens samhälle behövs mer ytor att röra sig på i närområdet.

LT

Hon har bott i området i mer än 30 år, i en hyresrätt omgiven av lite natur och ett relativt rikt djurliv. Området byggdes på 50-talet och gatorna är smala och parkeringsplatserna få i förhållande till dagens bilägande. Trots detta har Västertorp förtätats allt mer de senaste 20 åren, vilket medfört en ökad befolkning, flera bilar och ett ökat behov av parkeringsplatser. Denna förtätning drabbar välbefinnandet för de boende i Västertorp. Huset där hon bor kommer att omges av parkeringsplatser och sopbilen kommer att behöva åka genom parkområdet bakom huset. Kommunen har inte redovisat konsekvenserna för miljön av detaljplanen. Att grönområdet försvinner innebär att många träd måste fällas vilket det leder till sämre luftkvalitet och mer trängsel. Området kommer även att bli mörkt och trångt. Denna förtätning är särskilt problematisk ur pandemisympunkt, eftersom människor

behöver större ytor att röra sig på. Stockholms stad har tidigare konstaterat att det finns för många hyresrätter i Västertorp. Det finns alltså inget intresse av att bygga fler hyresrätter i området.

Stockholms stad

Samråd m.m.

Samråd har genomförts i enlighet med kraven i PBL. Information om samråd skickades ut till remissinstanser och berörda sakägare och annonserades i lokaltidningen Mitt i Liljeholmen. Under samrådet visades förslaget i Tekniska Nämndhuset och i stadsdelsförvaltningens lokaler samt på kommunens hemsida. Samtliga yttranden som inkom under samrådet har beaktats men alla har inte kunnat tillgodoses på grund av att olika intressen står mot varandra. Även i övrigt uppfyller planprocessen kraven i PBL. Samtliga handlingar har varit tillgängliga för allmänheten på kommunens hemsida. Sakägarna har fått meddelande om var de kunnat ta del av handlingarna.

Miljöpåverkan

Kommunen bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföras en betydande miljöpåverkan. Underlag till undersökningen om betydande miljöpåverkan har inhämtats från Stadsmuseet, miljöförvaltningen och Storstockholms brandförsvaret. Undersökningen om betydande miljöpåverkan har redovisats i planbeskrivningen (sida 28 ff.) och där framgår de omständigheter som talar för och emot betydande miljöpåverkan med avseende på olika faktorer.

Omgivningspåverkan m.m.

Påverkan på grannfastigheter är en oundviklig konsekvens av att nya bostäder tillskapas i staden. Ökad insyn, förändrad utsikt och dagsljusförhållanden är omständigheter som kan förväntas i ett relativt centralt läge i en växande stad. Bebyggelsen enligt planen stämmer överens med områdets karaktär med byggnader på båda sidor om gatorna. Bebyggelsens utformning har anpassats till omgivningen avseende utformning, placering och höjd. Mått m.m. framgår tydligt av plankartan.

Störtloppsvägen ingår inte i planområdet varför ökad risk för påkörning av befintliga balkonger inte kan öka på grund av planen.

Under planarbetet togs en solstudie fram som visar planens påverkan på fastigheten YY. Denna solstudie har nu kompletterats med en solstudie som visar planens påverkan på förskolans lokaler under ett stort antal dagar under året och under dygnets ljusa timmar. Förskolan har fönster åt två håll, Störtloppsvägen och Vasaloppsvägen. Fönstren mot Störtloppsvägen påverkas delvis av planen. Vid en jämförelse med befintliga förhållanden ska beaktas att förskolans fönster idag påverkas av skugga från vegetation. Solinstrålningen vid gavelfasaden mot Vasaloppsvägen påverkas inte av ny bebyggelse enligt planen. Utifrån solstudien gör kommunen bedömningen att påverkan sammantaget är acceptabel i ett relativt centralt läge i en växande stad.

Påverkan på förskolan Föräldrakooperativet Grodan

Fastigheten XX är en privatägd fastighet varför förskolan inte kan tillgodoräkna sig friyta på fastigheten. Planen medför således ingen juridisk förändring av förskolans förhållanden med avseende på tillgång till gård och friyta. Förskolan har god tillgång till friyta vid naturområdet norr om fastigheten YY. Möjlighet till utevistelse begränsas inte av planen.

Parkering

Nya parkeringsplatser har planerats på baksidan av huset. Den nya utfarten planerades för att möjliggöra sophertering utan backning då det inte är möjligt att utöka vändplanen. Nya bostäderna innebär nya parkeringsplatser på fastigheten. Det är möjligt att konkurrensen om parkeringsplatser på gatumark ökar. Påverkan på trafiksituationen måste dock anses försumbar, då infart till nya parkeringsplatser sker från Lungtorpsvägen.

Olägenheter under byggtiden

Detta är inte en fråga som är kopplad till aktuell detaljplaneprocess. Varje fastighetsägare ska ta skälig hänsyn till sin omgivning, vilket följer av jordabalken.

Om störningar i strid mot PBL uppkommer kan kommunens tillsynsmyndighet ingripa.

Hänsyn till naturvärden m.m.

En naturvärdesinventering inklusive bedömning av ekosystemtjänster är genomförd. Inventeringen visar att området är relativt artrikt men att flertalet arter är vanliga eller mycket vanliga och typiska för de aktuella biotoperna. Sammantaget har inga rödlistade arter påträffats utöver ask och alm. Inventeringen pekar ut ett antal skyddsvärda träd. Genom en planbestämmelse (n3) säkerställs att ett antal särskilt utpekade ekar, tallar och björkar med en stamdiameter som överstiger 30 cm endast får fällas om de angrips av sjukdom eller utgör fara samt att de i sådana fall ska ersättas med nytt träd av samma slag. Planen reglerar även att det krävs marklov för fällning av de angivna träden.

Program Västertorp

Det återopade programmet är inaktuellt och har inte utgjort någon utgångspunkt för planförslaget.

Intresseavvägning

Kommunen har gjort bedömningen att ett tillskott av 50 nya bostäder i ett attraktivt, service- och kollektivtrafikhärläge samt ett tryggare och mer aktivt gaturum är ett väsentligt allmänt intresse som väger tyngre än de enskilda intressena av oförändrad utsikt och dagsljusförhållanden. Kommunen bestrider påståendet att projektets påverkan på omgivningen är av sådan art att den medför betydande olägenhet för omgivningen.

Kommunen har tillsammans med yttrandet gett in en solstudie gällande detaljplanens påverkan på ljuset för förskolan Grodan.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen avslog i beslut den 24 maj 2021 Bostadsrättsföreningen Störtloppsvägens yrkande om syn i målet.

Utgångspunkter för prövningen

Enligt 1 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Det är alltså kommunen som, inom vida ramar, avgör hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen.

Vid överklagande av ett beslut att anta en detaljplan ska domstolen endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna (13 kap. 17 § PBL). Det innebär att domstolen ska pröva om beslutet ligger inom ramen för det handlingsutrymme som kommunen har enligt PBL och om de krav som ställs på beslutsunderlaget och planprocessen är uppfyllda (se prop. 2009/10:215 s. 88–89). De avvägningar som kommunen har gjort mellan olika samhällsintressen blir, om kommunen har hållit sig inom sitt handlingsutrymme, inte föremål för överprövning (se MÖD 2013:47 och MÖD 2014:12). Om domstolen finner att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet (13 kap. 17 § andra stycket PBL).

Domstolens bedömning

Formkrav

Domstolen har gått igenom handlingarna i målet. Den planprocess som kommunen har genomfört uppfyller de formella kraven på bl.a. samråd och tillgänglighållande av handlingar som uppställs i 5 kap. PBL. Det framgår av planbeskrivningen att kommunen har bedömt att planen inte kan antas medföra någon betydande miljöpåverkan samt vilka omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan. Kommunen har därför även uppfyllt sin skyldighet enligt 5 kap. 11 a § PBL och 6 kap. 7 § miljöbalken.

Skyddade arter

Enligt planbeskrivningen finns det blåsippa i området. Blåsippan är fridlyst enligt 8 och 9 §§ artskyddsförordningen (2007:845) och det krävs dispens för åtgärder som innebär skada på exemplar av arten. Det framgår inte av detaljplanen att

dispens har getts. Det finns inte något formellt krav på att dispens ska ha getts innan en detaljplan antas. Däremot behöver framgå av en detaljplan att den är möjlig att genomföra (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 25 maj 2016 i mål nr P 4534-15). Domstolen bedömer att det är sannolikt att dispens kan ges vid en prövning enligt artskyddsförordningen. Kommunen har därför inte varit förhindrad att anta detaljplanen innan frågan om dispens varit utredd (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 6 februari 2020 i mål nr P 6691-18 avseende sannolikhetskravet).

Några av de klagande har framfört att de sett fladdermöss flyga i området. Flera fladdermusarter är skyddade enligt artskyddsförordningen och det är enligt 4 § artskyddsförordningen bl.a. förbjudet att förstöra deras boplatser. Domstolen anser att den naturvärdesinventering som kommunen låtit utföra ger ett tillräckligt bra underlag för att bedöma detaljplanens påverkan på naturvärden och skyddade arter. Vid inventeringen har inga fladdermusarter eller boplatser hittats i området. Domstolen bedömer därför att ett genomförande av detaljplanen inte riskerar att skada eller störa skyddade arter eller förstöra deras livsmiljöer.

Detaljplanens påverkan på omgivningen

En detaljplan får inte medföra en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt (2 kap. 9 § PBL). Vid bedömningen av vad som utgör en betydande olägenhet ska hänsyn tas till områdets karaktär och förhållandena på orten (prop. 1985/86:1 s. 484).

Flera boende intill planområdet och Föräldrakooperativet Grodan har i sina överklaganden anfört att ljusinsläppet i deras lägenheter och lokaler kommer att minska och bli oacceptabelt lågt om planen genomförs. Kommunen har till domstolen gett in en kompletterande solstudie som visar skuggningen från de planerade byggnaderna. Det framgår av solstudien att lägenheterna och förskolan på fastigheten YY kommer att skuggas i större utsträckning än idag. Men direkt solljus kommer att finnas kvar i sådan grad att dagsljusfaktorn för bostäderna och förskolan fortfarande blir acceptabel (dvs. överstiger 1 % enligt Boverkets

byggregler [2011:6] avsnitt 6:322). I enlighet med Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 februari 2013 i mål nr P 2941-12 anser domstolen att kravet för dagsljusinsläpp inte kan ställas högre för förskolan än för bostäderna. Detaljplanens påverkan avseende ljusinsläpp är mot denna bakgrund tillräckligt utredd och detaljplanen kan inte anses riskera att utgöra en betydande olägenhet för omgivningen i detta hänseende.

Avståndet mellan de nya bostäderna och de befintliga kommer som kortast att vara tolv meter. Flera av de klagande har anfört att insynen i deras bostäder kommer att bli oacceptabel. Domstolen konstaterar att viss insyn mellan de nya bostäderna och de intilliggande bostadslägenheterna kommer att uppstå. Domstolen bedömer dock att den ökade insynen är acceptabel. Domstolen har vid sin bedömning beaktat att det är fråga om bostäder i ett tätbebyggt bostadsområde i Stockholm.

Gällande bullerfrågan kan domstolen konstatera att kommunen inte har gjort någon bullerutredning på platsen. Det har dock inte framkommit något som tyder på att det finns bullerproblematik på platsen i dagsläget. Byggnation enligt detaljplanen kan enligt domstolens mening inte antas påverka bullernivåerna i någon betydande grad. Den tillkommande planerade bebyggelsen kan inte antas medföra betydande olägenheter i form av buller. Planbeskrivningen är därför inte heller ofullständig i detta avseende (jfr 4 kap. 33 a § PBL).

Det har inte i övrigt framkommit något som innebär skäl att upphäva planen med hänsyn till dess påverkan på omgivningen enligt 2 kap. 9 § PBL.

Detaljplanens anpassning till omgivningen

Bebyggelse och byggnadsverk ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (2 kap. 6 § PBL).

Enligt mark- och miljödomstolen är den byggnation som möjliggörs genom detaljplanen lämplig med hänsyn till omgivningen. Höjd och storlek samt avstånd till

övriga byggnader avviker inte från övrig bebyggelse i området på ett sätt som strider mot 2 kap. 6 § PBL.

Övrigt

Av 2 kap. 1 § PBL följer att både allmänna och enskilda intressen ska beaktas vid planläggning. Skälig hänsyn ska tas till bland annat befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande (se 4 kap. 36 § PBL). Domstolen anser att kommunen har redogjort för och beaktat allmänna och enskilda intressen samt befintliga förhållanden i enlighet med detta.

Det har inte heller i övrigt framkommit något som gör att det finns skäl att upphäva detaljplanen, t.ex. med hänsyn till trafikförhållandena på platsen. Mot denna bakgrund ska överklagandena avslås. Om olägenheter uppkommer under byggskedet till följd av t.ex. damning eller buller finns möjlighet att vända sig till den nämnd inom kommunen som utövar miljötillsyn.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-02)

Överklagande senast den 28 juni 2021.

Malin Wik

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Jonas T Sandelius. Föredragande har varit tingsnotarien Kristin Urdal.